

Jumbo en due diligence

Ketentransparantie en risicoanalyse

Toplijst van risicoproducten en ingrediënten

JUMBO

Inhoudsopgave

1. Due diligence: Identificeren risico's en prioriteren	3
2. Risicoanalyse stap 1: Ketentransparantie	4
2.1 Leveranciers: Inzicht in de toeleveringsketens	4
2.2 Ingrediënten: Inzicht in herkomst	5
2.3 Mens, dier en milieu in onze keten	5
2.4 Mens: wat doen wij en wat weten we over de keten?	6
2.5 Dier: wat doen wij en wat weten we over de keten?	8
2.6 Milieu: wat doen wij en wat weten we over de keten?	9
3. Risicoanalyse stap 2: Risicolijst productgroepen op basis van externe bronnen	11
4. Risicoanalyse stap 3: Identificeren risicoproducten binnen productgroepen	12
5. Hoe nu verder met due diligence?	13

1. Due diligence: Identificeren risico's en prioriteren

In het Jumbo [mensenrechtenbeleid](#) hebben wij de verschillende stappen voor het due diligence-proces van Jumbo beschreven:

- 1: Borg verantwoord ketenbeleid in bedrijfsvoering, toeleveringsketens en relatiemanagement.
- 2: Identificeer en beoordeel potentiële en daadwerkelijke negatieve gevolgen voor mens, dier en milieu.
- 3: Neem actie om negatieve gevolgen te stoppen, voorkomen of ondervangen.
- 4: Houd toezicht op implementatie en resultaten.
- 5: Communiceer naar stakeholders en rapporteer over impact en over de acties die Jumbo heeft ondernomen.
- 6: Voorzie in een klachtenmechanisme of werk daarin samen; herstel indien nodig (zoals vastgesteld in de UNGP's).

In ons mensenrechtenbeleid is stap 1 toegelicht (april, 2019). In dit document gaan we in op **stap 2: Identificeren en beoordelen van potentiële en daadwerkelijke negatieve gevolgen voor mens, dier en milieu**. Hiervoor hebben we onderstaand proces ingericht.

Figuur 1: Risicoanalyse identificeren en prioriteren van risico's

Om potentiële en daadwerkelijke negatieve gevolgen, oftewel risico's, voor mens, dier en milieu te identificeren en beoordelen, is het belangrijk om te weten waar producten van het Jumbo Huismerk worden geproduceerd en waar de grondstoffen voor deze producten vandaan komen (land van herkomst). Deze ketentransparantie levert een toplist met risicoproducten en ingrediënten op. Dit proces zullen wij jaarlijks herhalen, zodat we veranderingen in internationale waardeketens, in herkomstlanden en in ons assortiment, tijdig kunnen signaleren en meenemen in onze risicoanalyse.

In dit document gaan we in op stap 1 t/m 3 van de risicoanalyse (zie figuur 1). Het resultaat is een toplist van risicoproducten en ingrediënten. Medio juni volgt de uitwerking van stap 4 t/m 6 (zie figuur 1). Hiermee geven we een verdieping op de herkomst en risico's per product/ingrediënt.

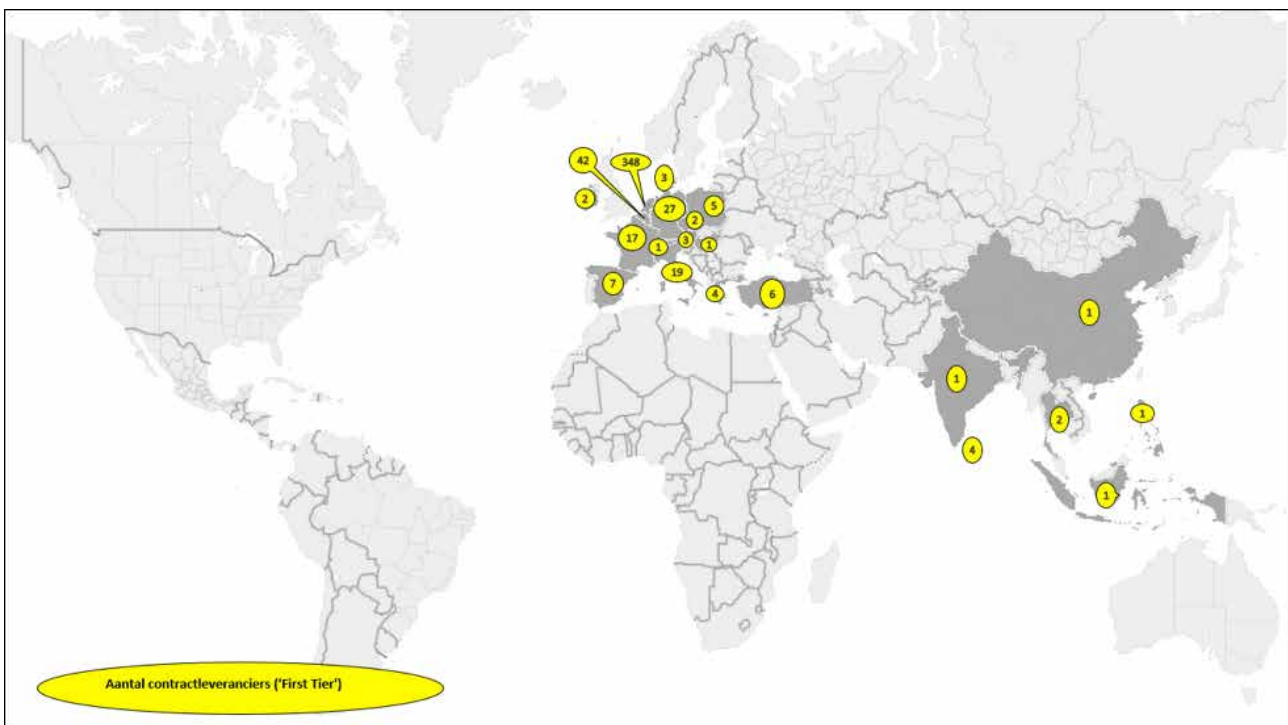
2. Risicoanalyse stap 1: Ketentransparantie

De identificatie van potentiële en daadwerkelijke negatieve gevolgen voor mens, dier en milieu start met inzicht in onze ketens. Oftewel: ketentransparantie. Zes jaar geleden zijn wij gestart met het structureel kennis opbouwen over de leveranciersketens van onze huiskmerkproducten. Alle data zijn vastgelegd in ons product- en leveranciersmanagementsysteem (SIM). Dit zijn specificaties van al onze huiskmerkproducten met daaraan per product gekoppeld de leveranciers die betrokken zijn bij de productie en toelevering aan Jumbo.

2.1 Leveranciers: Inzicht in de toeleveringsketens

Inzicht in de leveranciersketens van onze producten is een essentieel onderdeel van ketentransparantie. Hierbij gaat het om alle schakels in de toeleveringsketen, dus zowel de locaties van onze contractleveranciers – vaak aangeduid als ‘first tier’ - als de handels- en productielocaties die aan hen leveren tot op het niveau van boerderij, teler en plantage, de ‘other tier’ genoemd.

Voor het Jumbo Huiskmerk is in ieder geval de herkomst bekend van de toeleverancier die de laatste wijziging aan het product uitvoert. Het gaat daarbij om de locatie waar verwerking plaatsvindt, zoals een fabriek die pasta maakt, groente inblijkt of vis fileert en invriest voordat het naar de contractleverancier gaat. In onderstaande kaarten is in grote lijnen te zien waar onze contractleveranciers zich bevinden (kaart 1: first tiers) en waar de laatste wijziging aan producten plaatsvindt (kaart 2: other tiers).

Kaart 1. First tiers: waar zijn de contractleveranciers van Jumbo Huiskmerkproducten gevestigd?

- Gender- en seksuele intimidatie

Dier:

- Dierenwelzijn
- Antibioticagebruik
- Dodingsmethode
- Vismethode

Milieu:

- Biodiversiteit
- Ecosystemen
- Ontbossing en landconversie
- Gewasbescherming
- CO₂-uitstoot
- Watergebruik
- Grondkwaliteit en erosie
- Vervuiling

Om bovenstaande issues te beheersen, werken we bij wijze van startpunt met certificeringen die verschillende potentiële risico's in kaart brengen, vastleggen, borgen en monitoren. Dit zijn nationaal en internationaal erkende standaarden en certificeringen zoals:

- Business Social Compliance Initiative (BSCI)
- Round Table on Responsible Soy (RTRS)
- Roundtable on Sustainable Palm Oil (RSPO)
- Fairtrade, UTZ Certified
- Rainforest Alliance (RFA)
- Beter Leven keurmerk (BLK)
- Marine Stewardship Council (MSC) en Aquaculture Stewardship Council (ASC)
- On the way to PlanetProof
- Forest Stewardship Council (FSC)

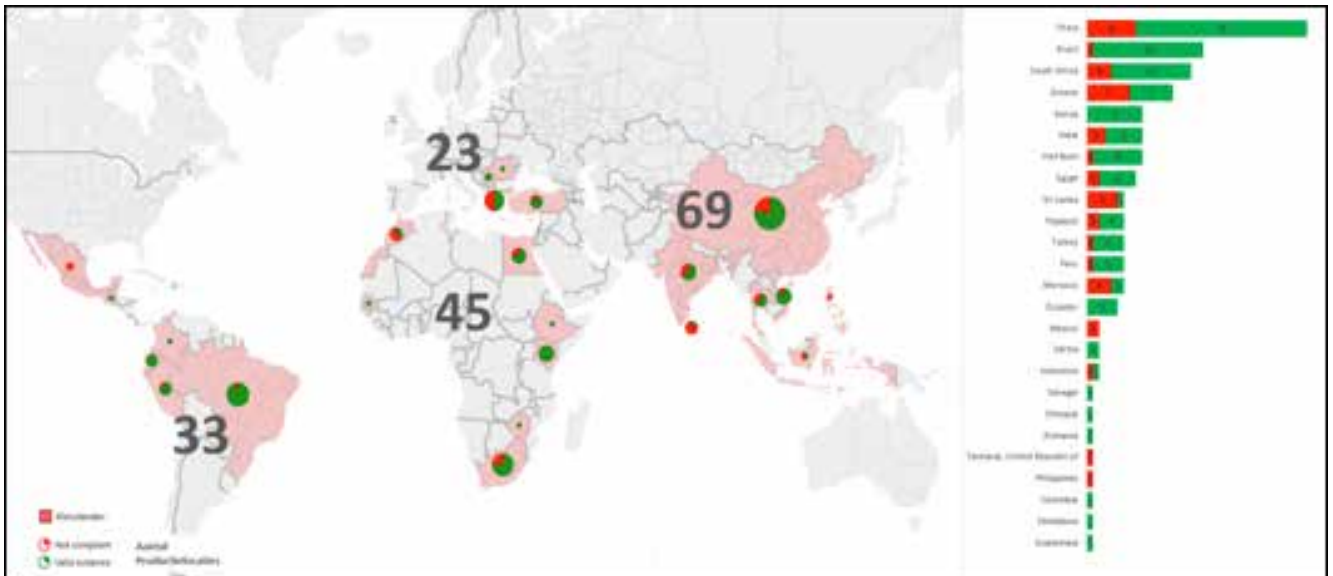
Daarnaast leggen we data vast over de door ons zelf ontwikkelde standaard binnen kip: Nieuwe Standaard Kip (NSK).

Certificering zien wij niet als doel op zich, maar wel als een goed middel om inzage te krijgen in de mogelijke risico's bij de productie van ingrediënten en eindproducten. Zo kunnen we veel informatie over de verschillende productieketens verzamelen. Hieronder is voor mens, dier en milieu aangegeven wat wij momenteel doen en weten over onze ketens.

2.4 Mens: Wat doen wij en wat weten we over de keten?

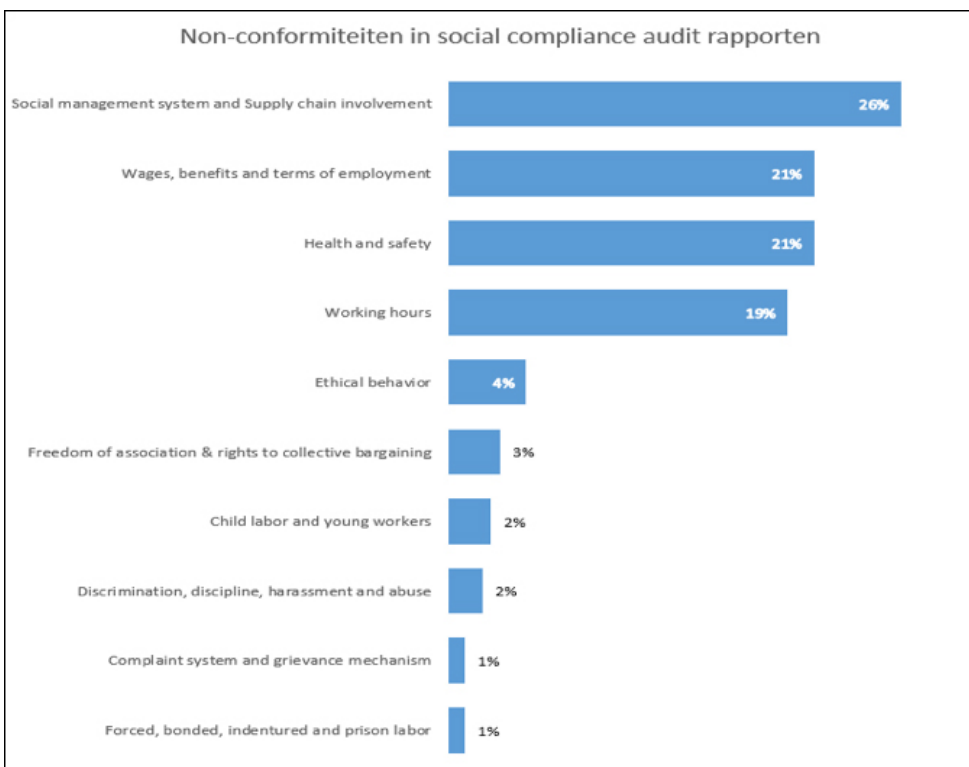
Jumbo heeft de inkoopvoorwaarde dat leveranciers voor productielocaties in risicolanden (volgens de Business Social Compliance Initiative, BSCI) een social compliance auditrapport of certificaat moeten overhandigen. Onze supply chain-datapartner SIM verifieert deze documenten nauwkeurig op geldigheid, echtheid, relevantie en scope (locatie, product, activiteit, periode). Ook wordt het rapport geanalyseerd op eventuele non-conformiteiten met betrekking tot de hierboven genoemde onderwerpen die tijdens de audit zijn geconstateerd, zoals vrijheid van vereniging, kinderarbeid en veilige werkomstandigheden. Voor dit doel wordt een verbeterplan aangevraagd bij de leverancier; ernstige of structurele non-conformiteiten worden gerapporteerd aan de inkoper bij wijze van signaal om actie te ondernemen. De planning van de opvolging naar de leverancier wordt aangepast aan de ernst van de non-conformiteiten. Zo is het voorgekomen dat wij op basis van de ernst van de non-conformiteiten en het uitblijven van de vereiste acties hebben besloten om geen zaken meer te doen met bepaalde leveranciers.

Hieronder is te zien in welke landen social compliance risicolocaties zijn (volgens BSCI). We geven hier ook een indruk van de non-conformiteiten op basis van recente audits. Het gaat hierbij om de locaties waar de laatste wijziging aan het product wordt uitgevoerd, voordat het aan Jumbo wordt geleverd. In veel gevallen zijn dit fabrieken. Voor sommige producten zijn ook data van boerderijen, plantages en telers beschikbaar. Deze gegevens zijn hier ook opgenomen.

Kaart 3. Waar bevinden zich de social compliance risicolocaties van Jumbo Huiskmerkproducten?

Van de in totaal 170 social compliance risicolocaties laten 65 auditrapporten non-conformiteiten zien. Dit geeft op detailniveau inzicht in welke issues relatief vaker spelen in bepaalde landen of sectoren. Deze informatie gebruiken wij voor ons due diligence-plan. De non-conformiteiten zijn als volgt over de geauditeerde onderwerpen verdeeld:

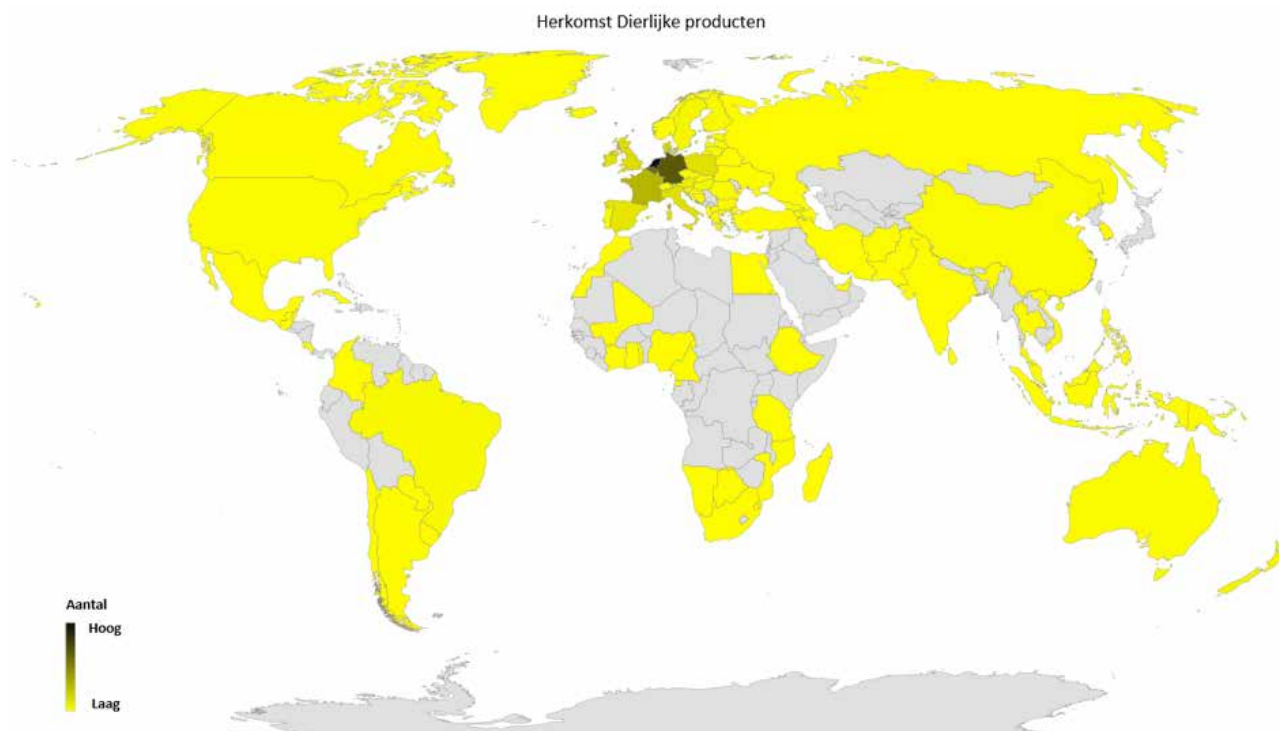

Overzicht 1. Welke non-conformiteiten zijn gevonden in recente social compliance auditrapporten?

Voor de volgende stap in het risicomanagement op het gebied 'mens' zal Jumbo voor risicoproducten en -ingrediënten de keten dieper in kaart gaan brengen. Dat doen we door leveranciers te vragen meer transparantie te verschaffen over zaken die verdergaan dan de productielocatie, zoals onderliggende handelsschakels en vooral de primaire productie (boerderijen, plantages, telers). Ook voor deze schakels gaan wij vragen stellen over het beheersen van sociale issues en issues op het gebied van mensenrechten.

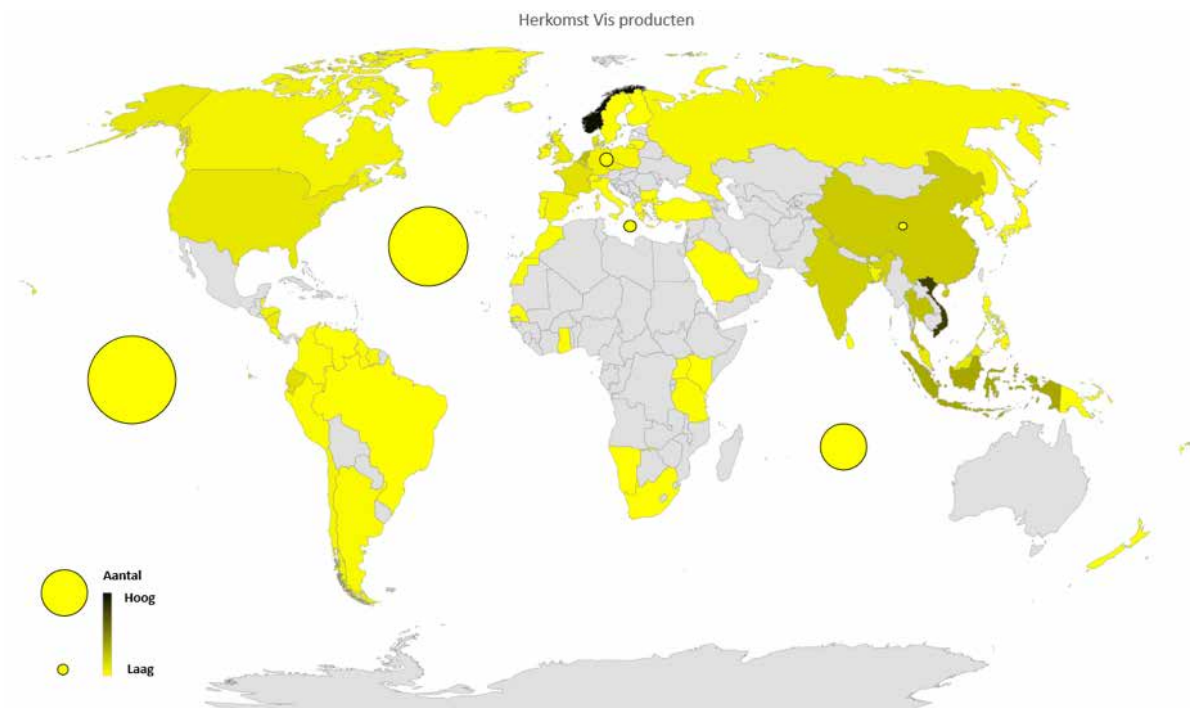
2.5 Dier: Wat doen wij en wat weten we over de keten?

Jumbo hanteert als uitgangspunt dat dierlijke producten met zorg voor mens, dier en milieu moeten worden geproduceerd. Tegelijkertijd moeten de stappen die worden gezet voor verdere verbetering haalbaar en betaalbaar zijn. Om aan te tonen dat de producten geproduceerd zijn met respect voor mens, dier en milieu werken wij met een aantal certificeringen. Dit zijn het Beter Leven keurmerk 1, 2 en 3 sterren voor voornamelijk vlees-, kip- en kalkoenproducten, SBLAS voor lers rundvlees, Biologisch, Weidegang, Beter Leven keurmerk 1 ster en On the way to PlanetProof voor zuivel. Ook hanteren wij eisen voor kip onder het schema van Jumbo Nieuwe Standaard Kip en hanteren we eisen voor konijn, eend en wild. In 2014 zijn wij begonnen met het controleren op de naleving van onze eisen ten aanzien van dierenwelzijn. Dat doen we door bij onze leveranciers objectief bewijs voor naleving op te vragen en te valideren. Dit gebeurt ook bij de controle op arbeidsomstandigheden.

Kaart 4. Uit welke landen komen onze dierlijke producten en dierlijke ingrediënten (rund, varken, kip, kalkoen, zuivel, eieren, kaas, kalf, lam, eend, konijn, overig wild)?

We streven ernaar om in 2020 voor producten van het Jumbo Huismerk alleen nog vis, schelp- en schaaldieren te gebruiken, die afkomstig zijn uit 100% transparante ketens waarin dierenwelzijn is geborgd. Dit geldt zowel voor verse als verwerkte vis. Belangrijk daarbij is dat de borging op een onafhankelijke manier gebeurt. Keurmerken zoals MSC (Marine Stewardship Council) en ASC (Aquaculture Stewardship Council) kunnen hierin voorzien, in combinatie met additionele informatie over arbeidsomstandigheden en loon.

Kaart 5. Uit welke landen en wateren komen onze vis, schelp- en schaaldieren?

2.6 Milieu: Wat doen wij en wat weten we over de keten?

De thema's biodiversiteit, ontbossing, behoud van ecosystemen, gewasbescherming, vervuiling en watergebruik zijn vaak onderdeel van de verschillende productcertificeringen, zoals MSC en ASC voor vis, RTRS voor soja, RSPO voor palmolie en UTZ voor onder andere koffie en thee. Op basis van deze certificeringen alleen is het niet altijd mogelijk om exact de potentiële risico's op het gebied van milieu in kaart te brengen. Binnen het due diligence-proces zullen wij per risicoproduct/ingrediënt inventariseren of en hoe wij inzicht kunnen krijgen in de specifieke milieu-issues zoals hierboven benoemd. Zo kunnen wij onze impact monitoren en gericht maatregelen treffen. Jumbo vereist op dit moment nog geen specifieke systeemcertificering voor milieu, zoals ISO 14001, voor de Jumbo Huismerkleveranciers. Deze certificering gaat over milieumanagementsystemen en wordt gebruikt door bedrijven om passend milieubeleid te ontwikkelen en de uitvoering ervan te borgen.

In het volgende diagram is de status van verduurzaming weergegeven van het totale assortiment Jumbo huismerkproducten en ingrediënten (food). Het is een actuele momentopname op basis van de in het voorgaande genoemde certificeringen en auditvereisten. De vermelde standaarden zijn: MSC, ASC, RTRS, RSPO, Beter Leven keurmerk, On the way to PlanetProof, UTZ, GlobalGAP, Rainforest Alliance, Fairtrade, Milieukeur en Biologisch. Rood betekent dat (nog) geen bewijs is geleverd voor certificering, of dat er non-conformiteiten zijn geconstateerd die eerst nog opgelost moeten worden. Hierbij gaat het veelal om risico-ingrediënten die een klein aandeel zijn in een samengesteld product. Bijvoorbeeld RSPO: onze eis is dat palmolie RSPO gecertificeerd moet zijn volgens het 'segregated' supply chain-model, waarbij gecertificeerde stromen gescheiden van reguliere stromen door de keten heen worden verwerkt en verhandeld. Het komt nog regelmatig voor dat sommige leveranciers geen bewijs voor 'segregated' kunnen overhandigen, maar wel voor 'mass balance'. Het gaat hier bijna altijd om palmolie als ingrediënt met een aandeel kleiner dan 10% van een samengesteld product. Dit geldt ook voor vis, dat bijvoorbeeld als ingrediënt visolie aanwezig is in een samengesteld product, of melkaminozuren die een zeer klein aandeel hebben in een samengesteld product.

Milieu Certificering

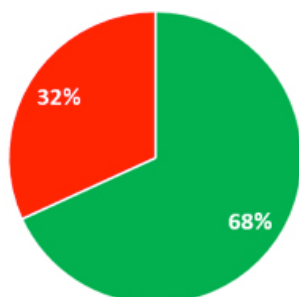

Diagram 1. Welk deel van Jumbo Huismerkproducten met ingrediënten van dierlijke oorsprong of vis, en met mogelijke milieu-impact, is gevalideerd gecertificeerd volgens de huidige Jumbo voorwaarden?

De bovengenoemde data worden continu geverifieerd en geactualiseerd. Hiermee kunnen wij identificeren waar onze producten worden geproduceerd, waar de grondstoffen voor deze producten vandaan komen (land van herkomst) en wat de status is met betrekking tot het voldoen aan onze voorwaarden.

3. Risicoanalyse stap 2: Risicolijst productgroepen op basis van externe bronnen

In deze risicoanalyse zijn - naast onze eigen kennis over duurzaamheid gerelateerde risico's en de impact daarvan - ook externe informatiebronnen en stakeholders geraadpleegd, waaronder:

- NGO's, zoals Oxfam, Hivos, Fairfood, SOMO, WNF, Good Fish Foundation, Stichting de Noordzee, Dierenbescherming, Wakker Dier, Stichting Viervoeters, Dier en Recht, Varkens in Nood, Greenpeace, Solidaridad, ICCO, Milieudefensie, Max Havelaar, Brabants Landschap, CLM, Natuur & Milieu, Plastic Soup Foundation, Natuurmonumenten, Vogelbescherming en IVN
- Literatuur en media
- Onze eigen leveranciers
- Platforms en convenanten, zoals IDH, IMVO, Alliantie Verduurzaming Voedsel, SIFAV, RTRS, RSPO en Foodpolicy:
 - Politiek (bijvoorbeeld partijagenda's, agenda's van de verschillende departementen, moties, Kamervragen)
 - Beleid van andere supermarktketens
 - De MVO Risico Checker
 - Keurmerken en standaarden

Al deze bronnen zijn geraadpleegd in de vorm van deskresearch, gesprekken, websites, rapportages, jaarverslagen en het bijwonen van symposia en bijeenkomsten.

In de analyse hebben wij ons gefocust op grondstoffen en landen van herkomst die feitelijke en potentiële risico's opleveren, zoals geïdentificeerd door genoemde bronnen en stakeholders. Uit deze analyse hebben wij een aantal hoofdproductgroepen geïdentificeerd waarvan in de ketens impact op mens, dier en milieu kan bestaan of ontstaan.

Dit zijn:

- Tropische groenten en fruit
- Groenten en fruit geteeld in de EU/Nederland
- Vlees/zuivel/eieren
- Vis, schelp- en schaaldieren
- Bloemen en planten
- Tropische grondstoffen
- Noten/zaden/peulvruchten
- Dranken en sappen

4. Risicoanalyse stap 3: Identificeren risicoproducten binnen productgroepen

Binnen de hoofdgroepen hebben wij een toplist met producten en ingrediënten geïdentificeerd die waarschijnlijk een impact hebben op mens, dier en milieu. Deze staan in de tabel hieronder. Voor dit overzicht hebben wij geraadpleegd: eigen data over de producten en hun productieketen, bij certificering en audits geconstateerde non-conformiteiten, andere door leveranciers verschaft informatie, onderzoek door NGO's, lidmaatschap van platforms en convenanten, andere bronnen voor duurzaamheidsrisico's, literatuur en media.

Tropische groenten en fruit	Groenten en fruit geteeld in EU/NL	Vlees/zuivel/eieren	Vis, schelp- en schaaldieren
<ul style="list-style-type: none"> · Ananas · Avocado · Bananen · Mango · Sperziebonen · Druiven 	<ul style="list-style-type: none"> · Champignons · Aardbeien · Asperges · Tomaten · Druiven 	<ul style="list-style-type: none"> · Kip · Varken · Rund · Paard · Wild · Eieren · Zuivel 	<ul style="list-style-type: none"> · Wilde garnalen · Kweekgarnalen · Tilapia · Pangasius · Tonijn · Kreeft · Wild gevangen witvis · Kweekzalm
Bloemen en planten	Tropische grondstoffen	Noten/zaden/peulvruchten	Dranken en sappen
<ul style="list-style-type: none"> · Rozen · Bollenteelt · Kasteelt · Volle grondteelt 	<ul style="list-style-type: none"> · Palmolie · Soja · Cacao · Koffie · Thee · Rijst · Katoen · Hout/papier/pulp · Rietsuiker · Kokos 	<ul style="list-style-type: none"> · Hazelnoten · Cashew 	<ul style="list-style-type: none"> · Tropische vruchtensappen · Wijn

5. Hoe nu verder met due diligence?

In het risicoanalyseedocument deel 2 (medio juni 2019) zullen wij per risicoproduct/ingrediënt zoals hierboven geïdentificeerd aangeven wat de herkomstgebieden zijn, de reeds bekende en potentiële risico's benoemen (stap 4 van de risicoanalyse). Ook zullen wij aangeven wat de al genomen maatregelen zijn en welke acties de komende tijd nodig zijn (stap 5 van de risicoanalyse). Vervolgens zullen wij aangeven hoe wij tot onze prioritering zijn gekomen en waarop de komende tijd onze focus ligt (stap 6 van de risicoanalyse).

Als dit is afgerond komen we in de volgende fase van het due diligence-proces aan: de vertaling naar een plan. Hierbij staat de volgende vraag centraal: hoe willen wij ons due diligence-proces zodanig inrichten en verdere verdieping aanbrengen in onze ketens, dat we verdere acties en maatregelen kunnen nemen, zoals - vanaf 2020 - elk jaar een mensenrechten-impactassessment voor drie ketens?

De implementatie van de plannen zal informatie opleveren over de daadwerkelijke impact op onze ketens en het resultaat van onze inspanningen. Deze informatie zal weer input vormen voor onze prioriteitsstelling van het volgende jaar. Ook kan de lijst worden uitgebreid met risicoproducten/ ingrediënten. Zo vormt ons due diligence-proces een 'plan-do-check-act' cyclus die is gericht op continue verbetering.